

ESTELON YB LUIDSPREKERS

Sierlijk met slagkracht

tested

music
emotion

50

Een goed gesprek aan de ontbijttafel is het begin van Estelon zo gaat het verhaal. Luidspreker ontwerper Alfred Vassilkov laat zich overtuigen door zijn dochters Alissa en Kristiina om niet langer voor derden te ontwerpen, maar zijn kennis en ervaring te benutten voor zichzelf en zijn gezin. Als de avond valt in Tallinn, de hoofdstad van Estland, is het bedrijf een feit. Pappa ontwerpt, Kristiina houdt zich bezig met de bedrijfsvoering en de bevallige CEO Alissa maakt Estelon groot op beurzen en bij distributeurs.

Eerlijk is eerlijk, ik weet niet meer welke verschijning de meeste indruk maakte, Alissa of de Estelon YB luidsprekers, ik weet wel dat ik sinds München 2016 de YB in huis wilde hebben. Nu More Music de distributie voor de Benelux mag doen was dat snel geregeld. Tweemaal 40 kilo naar driehoog tillen zonder lift was het laatste obstakel op de weg naar van muziek genieten met deze bijzonder vormgegeven luidsprekers. Een sierlijke vorm waar al mijn bezoekers gecharmeerd van waren, ondanks de niet geringe afmetingen van de YB. De YB is de jongste en kleinste telg uit de Estelon familie en maakt in tegenstelling tot de kostbare X Series geen gebruik van keramische units.

Specificaties

De Estelon YB dankt zijn naam aan de "Y" vorm van de baffle met aan de bovenzijde een middentoonluidspreker en een tweeter, waarna de naar onder breed uitlopende behuizing dicht bij de vloer een woofer bevat die noodzakelijkerwijs aan de zijkant zit, zonder in een hoek van 90 graden te staan met de twee andere units. Met de wooferopstelling is te spelen, laat de woofers naar elkaar 'kijken' in een normale opstelling, is er dan te weinig laag, richt ze dan naar buiten en maak gebruik van de zijmuren om het laag een kleine boost te geven. De behuizing uit composietmateriaal is gesloten en daardoor is de woofer niet gekoppeld als basreflex of transmissielijn. Ik ben lang niet altijd blij met de laagweergave van basreflex systemen in doorsnede huiskamers, te vaak zit de poortfrequentie op een staande golf lengte van de ruimte, dus hier scoort voor mij de Estelon YB al zijn eerste punt. De units zijn een 1" beryllium tweeter, een 5,25" middentoon en een 8" woofer. Ik vermoed dat de tweeter en de midrange uit respectievelijk de Illuminator en de Revelator series van Scanspeak komen, de SEAS woofer heeft een aluminium conus. Interne bedrading is Kubala-Sosna zo zegt Estelon. Veel laten ze niet los, scheidingsfrequenties blijven onbekend, het frequentie-

bereik zou 30 Hz tot 40 kHz zijn zonder opgave van de -3 of -6 dB grenzen, nominale impedantie is 6 Ohm, rendement 86 dB en minimaal is een versterker van 30 Watt vereist. Die versterker mag van mij veel meer vermogen leveren voor een optimaal resultaat. De YB staat op slimme spikes, de punt naar boven gericht zodat uw vloer onbeschadigd blijft. De units zijn af te dekken met ronde, magnetisch op hun plaats gehouden doekjes. De YB is een forse jongen met zijn hoogte van 126 cm, een breedte van 33,2 cm en een diepte van 39,4 cm. Op de top gemeten is de breedte maar 20,5 cm en de diepte 19 cm. De YB is leverbaar in matzwarte uitvoering voor € 17.900,- per paar, oplopend tot € 21.900,- voor de champagne gouden limited edition. Daartussen zit hoogglans zwart of wit voor € 18.900,- of knalrood voor € 19.900,-. Voor andere kleuren is de prijs op aanvraag.

Luisteren

Na heel veel muziek en veel spraak/muziek bij beeld wordt het echt tijd om de ervaringen te noteren en de lezer deelgenoot te maken van mijn bevindingen. Ik begin heel rustig met Alexandre Tharaud, die het werk *Nantes* van de Franse zangers Barbara brengt in een uitvoering voor klarinet en accordeon. Ik houd helemaal niet zo van accordeon, maar hier staat een instrument in de luisterruimte met daarbij een klarinet waar je de vingers bij kunt aflikken. Wat een ruimte en een losheid van de luidspreker met deze opname. Gewoon een FLAC bestand getrokken van de originele cd, geen fratsen of trucs met upsampling. De klarinet is onvoorstelbaar mooi opgenomen, zonder een spoor van vervorming of oversturing. Het dwingt me tot het draaien van een andere track, *Mes hommes*, dit keer met zang, piano, bas en accordeon. Ook de stem staat levensecht afgebeeld op de juiste hoogte, met een intonatie waar je jaloers op kunt worden, verstaanbaarheid optimaal, accordeon levendig erachter. De basweergave, waar ik later

■■■■NEXT

uitgebreid op terug kom, is uit het gesloten systeem gedefinieerd en snel, piano heeft een ondersteunende rol dit keer en blijft bescheiden op de achtergrond. De hele cd is een aanrader als u houdt van het zuivere Franse chanson, of simpelweg kunt genieten van een nagenoeg perfecte opname. Een dergelijke kwaliteit brengt ook Ceacily Norby op 'Arabesque', ditmaal wel op 24/96 resolutie. *No phrase* zweeft door de ruimte met ondersteuning in de lage tonen van bas en piano, de heldere percussie komt los van de middentoner en de tweeter, haar stem als een rots verankerd in het midden. Elke dag dat ik de Estelon YB gebruik, ga ik de luidspreker meer en meer waarderen. Een paar dagen geleden draaide ik dezelfde FLAC file en nu maakt hij nog meer indruk. Dat is mede te danken aan het rechte frequentieverloop van de YB dat nergens overdrijft, geen extra kracht zet in de lage tonen en evenmin het hoog bevoordeelt om indruk te maken. De integratie van de drie units lijkt ideaal te zijn. Een track als *Wholly earth* is op menig systeem niet te pruimen vanwege het aanwezige laag, de YB gaat diep, heel diep, maar beheerst en nog steeds vol kracht. Hadden meer fabrikanten maar de moed om een reflexpoort achterwege te laten. De weergave gaat in menig huiskamer dan heel veel egaler klinken.

Visioenen

Ze is in de vergetelheid geraakt, maar haar debut cd 'The violin player' is met *Toccata and Fugue in D minor* het spelen nog altijd waard. Vanessa-Mae laat de vonken door de kamer vliegen in de wilde bewerking met slagwerk, orgel en viool. Bach zal zich wellicht in zijn graf omdraaien, de symfonische rock vult mijn ruimte en ik luister met veel plezier naar de weergevers. Muziek komt niet alleen los, het komt tot leven en ja, ik hoor best dat de opname een puinhoop is met de nodige vervorming, voor

plezier hebben met de YB is dat geen probleem. Wel zuiver is de *Symphony No. 29 in A major, K 201* van Mozart, uitgevoerd door het Scottish Chamber Orchestra. Volgens ROON aangeboden met een dynamisch bereik van 16. Moeiteloos neemt de YB elke horde, zet violen neer met een klankzuiverheid die naar adem doet happen, zonder een spoor van scherpte, wel met een dosis verfijning en detail gelardeerd. De diverse secties in het orkest zijn individueel te volgen door je daarop te concentreren, onderbouwd met een fundament van de bassen en de cello's. Op zoek naar nog zoiets bijzonders kom ik langs het requiem *Pie Jesu* op de Crystal Cable cd. Dezelfde opname maakte ik een week geleden mee op een topset met Soudation en Wilson Grand Slam en nee, de YB op mijn set haalt dat niveau niet. Maar schamen hoeft ik mij zeker niet, in resolutie laat ik weinig liggen, het orgel gaat niet zo afgrondig diep, de sopraan en het koor hebben minder ruimte om zich heen, voor één tiende van het bedrag van de andere set kan ik toch heel erg blijven genieten. Van hetzelfde laken een pak met het King's College Choir en een psalm van *David*. Een brede plaatsing met een groot orgel, koor en orgel los van de weergevers. Stemmen zouden nog meer individueel mogen zijn, eens kijken of dat met andere muziek wel haalbaar is. Ik kies voor Katie Melua met de cd 'In winter', na de ingang van de wintertijd mag dat weer. Op *Perfect world* valt halverwege het koor in en daar kan ik eenvoudiger personen onderscheiden, geplaatst ver achter Melua en op lijn met de band. Ik herken in de muziek een arrenslee schuivend door de sneeuw, met paarden in galop. Zo heb ik dat nog nooit ervaren en de Estelon YB maakt visioenen wakker.

Vervangen

Tijd voor wat mooi opgenomen jazz muziek. Shirley Horn's

This can't be love is een hele overgang na Melua, zowel in helderheid als het loskomen van de weergevers. Daar kan de YB weinig aan doen, het zit in de cd gebakken. Maar wat ik wel meekrijg is het ritme en de drive van Horn en haar band. Een volgende track op de cd, *I wanna be loved* biedt veel en veel meer. Shirley komt tot leven, piano biedt de juiste klankkleur, bekkens ruisen zachtjes, een geplukte bas maakt onderscheid tussen snaren en romp, Buck Hill op saxofoon weet de sfeer van een jazzclub naar de huiskamer te brengen. Goud van oud voor een jongere generatie, onvergetelijk voor mijn leeftijdsgenoten is het 'Köln Concert' van Keith Jarrett. Solo piano in een overweldigende akoestiek waarin het podium zomaar aan te wijzen is. De Estelon YB laat de vleugel inderdaad door de ruimte galmen, brengt podiumgeluiden van de voeten van Jarrett tot leven en zet de vleugel neer als een machtig instrument. Rechter- en linkerhand realistisch ver uit elkaar op het klavier, de tonen met een helderheid die verraad hoe Jarrett aan de vleugel en microfoonopstelling knoeide voor hij ging spelen. Het stampen

van zijn voeten was zelden zo zuiver hoorbaar als met de YB van Estelon. Ik vraag mij oprecht af: "wordt het geen tijd mijn eigen speakers te vervangen door deze sculpturen?". Mede omdat de weergave zo naadloos aansluit op de akoestiek van de ruimte zonder dat ik daarvoor mijn huisgenote hoeft te belasten met dempers en diffusors aan de wanden of in de hoeken van de kamer. De akoestiek kan ik daar zeker nog mee verbeteren, maar de noodzaak ontbreekt als ik simpelweg van muziek wil kunnen genieten op een hoog kwaliteitsniveau. Lekker in het gehoor liggende jazz van David Benoit van de cd 'Every step of the way' maakt de afsluiter van de luistersessie vandaag. Speelse muziek waarin veel gebeurt met percussie en piano, her en der romantisch opgesmukt, dan weer knallend met basdrums en stevige elektrische bas. Waarbij de YB geen seconde de controle verliest, geen zaken versmeerd in het middengebied, maar helder, transparant en detailrijk de muziek weet aan te bieden. Collega recensenten zagen met enige jaloezie de YB naar mijn huis gaan, welnu heren: jullie jaloezie is geheel terecht.

▶▶NEXT

Opstelling

Hoe krijg ik dat voor elkaar? Met een NUC voor de ROON core elders in huis, de muziek trekkend van een NAD M50.2 werkend als NAS. Een Metrum Acoustics Ambre als endpoint, verbonden over I2S met een Pavane DAC van hetzelfde merk. Een Audia Flight Strumento No.1 voorversterker en een Pass Labs X250.5 eindtrap. Stroomvoorziening met Kemp en Crystal Cable kabels, met een Atlas blok voor de Pass en een PS Audio regenerator voor de bronnen. Ethernet met AudioQuest Carbon en Vodka, interlinks van Yter en luidsprekerkabels van Crystal Cable. De Estelon laat zich heel goed plaatsen, in mijn geval met de woofers naar elkaar kijkend, tweeters langs mij heen gericht om het stereobeeld breed te houden en de YB ver genoeg ingedraaid om een diep stereobeeld te realiseren. De luidsprekers staan maar 25 cm van de achterwand, op de inverse spikes op een zwevende houten vloer, die wonderlijk genoeg niet irritant gaat meebewegen op de muziek, en toch is het laag dragend, diep en beheerst.

Conclusie

De afstemming van de Estelon YB kruipt in je bloed. Het is geen weergever die van de daken schreeuwt hoe geweldig hij is, in A-B vergelijk met merken die een heel heldere afstemming hebben of een dreunend laag bieden zal hij al snel op het eerste gehoor het onderspit delven. Hoe ongelofelijk onterecht. De afstemming van de YB brengt details tot leven in de hoge tonen zonder het geringste randje van scherpte, benut volop de kwaliteiten van beryllium (transpa-

rantie en zuiverheid) zonder de nadelen (harde weergave) mee te brengen. De middentonen zijn rijkelijk voorzien van detailering, wederom zonder te overdrijven. Stemmen zijn op een natuurlijke wijze benadrukt, een haast Engelse afstemming die mij zeer bevalt. Spraak bij tv-programma's of bij films is gearticuleerd met een hoge verstaanbaarheid. De laagweergave leek in het begin aan de slanke kant, enig schuiven bracht daarin verandering en toen bleek de bas niet alleen krachtig, maar ging bovendien heel diep in mijn ruimte zonder enig moment op de oren te drukken of op te zwellen. Ook niet bij hoge volumes. Daarmee is Estelon er naar mijn mening in geslaagd een luidspreker op de markt te zetten passend in de prijsklasse. Het is uiterlijk een sculptuur, dat is niet gedaan om aandacht te trekken, de vormgeving draagt in hoge mate bij aan de uitzonderlijke weergave kwaliteit. Meningen mogen verdeeld zijn over de uitvoering, mat, glanzend, rood of goud, iedereen zal het met mij eens zijn dat deze Estelon YB zeer concurrerend is qua weergave en als je ook nog valt voor de vorm, zoals wij dat doen, dan is er geen weg meer terug.

René van Es

PRIJZEN	
ESTELON YB (MATZWART)	€ 17.900,- PER PAAR
ESTELON YB (HOOGGLANS ZWART/WIT)	€ 18.900,- PER PAAR
ESTELON YB (KNALROOD)	€ 19.900,- PER PAAR
ESTELON YB (CHAMPAGNE GOUDEN LIMITED EDITION)	€ 21.900,- PER PAAR
ANDERE KLEUREN	PRIJS OP AANVRAAG

MORE MUSIC, TEL: +31-(0)346-211919, WWW.MOREMUSIC.NL